

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sectio I. Præmittuntur quædam circa Scientiam conditionatam: &
sententiæ proponuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

existentem, absque eo quod videat usam illorum causam, licet sine aliqua causa existere nullatenus possint, & consequenter nec sine ea ut existentes cognosci.

IV. *Multa sunt, quae cognosci alio modo nequeunt, quam in seipsis.*
 Secundo probatur Conclusio: multa enim sunt quae aliter quam in seipsis cognosci nequeunt, ut peccata; nec enim, ut dixi, cognoscuntur in causa creatâ completâ, cum illa non magis determinata sit ad esse eorum, quam non esse, ut ostensum est supra; nec etiam sciri possunt in decreto, ut sect. quinta declaratum est: cum itaque certum sit, Deum hæc cognoscere, scire ea debet in seipsis, seu ex eo præcisè quod futura sint: quod à fortiori de iis dicendum peccatis videtur, quæ consistunt in purâ omissione.

V. *Deus ad hæc futura percipienda, non eget medio cognito, sed incognito.*
 Ad hæc ergo & alia omnia cognoscenda, non eget Deus medio aliquo cognito, sed incognito, quale hic est ipsa Dei essentia, quam supra diximus esse speciem omnium repræsentativam. Quod verò hæc objecta non habeant actu aliquam existentiam, & consequenter veritatem, non refert; sufficit enim quod aliquando existent, sicut ut cognoscantur præterita, non requiritur ut jam habeant vel existentiam vel cognoscibilitatem intrinsecam, sed tantum extrinsecam, à potentia scilicet ea cognoscente, vel quæ apta est ea cognoscere. Quod fortius urget in purè possibilibus, & multò magis in impossibilibus. Hujusmodi ergo licet esse nequeant objecta motiva, seu physice influentia, possunt nihilominus esse terminativa, quod minus difficile est respectu scientiæ divinæ, respectu cujus, ne quidem creaturæ existentes esse possunt objectum motivum, ut est manifestum, sed tantum terminativum.

VI. *Hinc non sequitur, vi-*
 Dices, quisquis videt actum liberum futurum, necessariò eum videt futurum ab aliqua causâ, seu ab eâ emanaturum: imò cum videat actionem quæ

essentialem hebet connexionem cum tali causâ in particulari, necessariò etiam videt causam illam determinatè; unde tandem conficitur, effectum videri in causâ liberâ. Omissis aliis, negatur ultima consequentia: licet enim antecedentia vera sint, saltem de scientia Dei (ab intellectu enim creato videri potest actio sine termino & agente, sicut unio in communi sententia sine extremis) cum sit comprehensiva, & consequenter non actum solum liberum videre debet, sed à qua etiam causâ procedat; cognoscit enim perfectè actionem, ac proinde, quod idem est, determinationem talis causæ futuram, quod perfectè videre non potest nisi simul videndo ipsam causam. Hoc tamen non est cognoscere effectum liberum in causa, sed causam potius in effectu, cum pro aliquo priori rationis terminetur scientia ad effectum, quam ad causam: nec enim verum est dicere, Deum cognoscere effectum quia cognoscit causam, & per hanc determinari ad cognitionem effectus; sed è contrâ quia videt effectum, videt causam. Unde determinativum hæc est effectus, non causa.

deus effectum in causa, sed causam potius in effectu.

In hoc casu, pro aliquo priori terminatur scientia Dei ad effectum quia ad causam.

Urgebis: effectus etiam liber continetur in causa, ergo Deus videns virtutem causæ, videt in ea contineri effectum: ergo cognoscere potest actum liberum in causa. Distinguo primum antecedens: effectus liber continetur in causa ita ut etiam illius omisso in eadem causa æqualiter contineatur, cum debeat esse causa libera; concedo antecedens: continetur determinatè, seu magis effectus quam illius contradictorium; nego: unde etiam distinguo consequens; Deus videns virtutem causæ, videt in eâ contineri effectum quoad possibilitatem, concedo consequentiam; videt contineri quoad actuale exercitium, seu videt secuturum de facto effectum, nego, & eodem modo ultimum consequens est distinguentium.

VII. *Quo sensu actus liber futurus continetur in causa.*

DISPUTATIO XXIV.

An, & quomodo Deus cognoscat futura conditionata.

OSTENDIMVS Diss. præcedente, Deum cognoscere contingentia absolute futura. Controversia modo restat haud paulò difficilior de scientiâ quam habet Deus de futuris contingentibus, non absolute, sed sub conditione, futuris: quâ nulla magis celebris hodie in Scholis quæstio, majorèque contentione disputata, astruentibus eam alius, aliis negantibus, summòque conatum auctoritatis, tum rationum momentis, & suam stabilire, & contrariam refellere sententiam laborantibus.

SECTIO PRIMA.

Præmittuntur quædam circa scientiam conditionatam; & sententiæ proponuntur.

I. *Ex objectis conditionatis, alia sunt necessaria, alia libera.*

NOTANDUM primò: Objecta conditionata, alia esse necessaria, utpote quæ naturalem seu necessariam habent cum causâ connexionem, ut sunt lux cum sole, calor cum igne si existant sol & ignis; alia libera, quæ scilicet, etiam

positâ causâ, non necessariò ad illam sequuntur, sed ita ut possint non sequi, cujusmodi sunt actus liberi voluntatis: & de his procedit præfens quæstio.

Notandum secundò: ex objectis conditionatis alia esse purè conditionata: ea scilicet quæ nunquam habebunt existentiam absolutam: Deus exempli gratiâ, videt multa auxilia, quæ si darentur hominibus, hi per illa varios actus elicerent, quos tamen de facto nunquam elicient, quia auxilia illa nunquam habebunt.

Notandum tertio: tria concipi posse cum fundamento instantia, seu signa rationis in objectis: primum,

II. *Quarum objecta sine purè conditionata.*

III.

*Tria instan-
tia rationis,
triplici ob-
jectorum
status respo-
dentia.*

primum, quo sunt merè possibilis; tertium, quan-
do per realem existentiam sunt in sua differentiâ
temporis futura; secundum instans, seu medium
inter hæc duo est, quo concipiuntur objecta, non
ut merè possibilis, nec etiam ut absolute futura,
sed medio modo inter hæc duo, & quasi de utroque
statu participantia. Utrum autem ex eo quòd ob-
jecta hæc nec sint purè possibilis, nec absolute fu-
tura, dicenda sit hæc scientia hoc sensu media inter
scientiam visionis, & simplicis intelligentiæ, dixi-
mus suprâ Disp. vigesima secundâ, sect. undecimâ.
Querimus itaque in præsentis, utrum Deus horum
etiam objectorum cognitionem habeat, sicut &
contingentium absolutorum.

IV.

*Prima sen-
tentia negat
Deum cog-
noscere fu-
tura condi-
tionata.*

Prima sententia est Thomistarum recentiorum,
qui negant Deum habere scientiam futurorum sub
conditione: ita Alvarez, Navarete, Cabrera, & alii,
quos latè citat Suarez Tom. I. de Gratia, Proleg. 2.
cap. 1. num. 3. & 4. qui omnes constanter affir-
mant, vel Deum ista omnino non scire, vel non
ante decretum aliquod liberum de iis positum. Ex
illis etiam quidam scientiam horum Deo tribuunt,
tantum probabilem.

V.

*Secunda sen-
tentia affir-
mat Deum
futura hæc
conditiona-
ta cognosce-
re.*

Secunda sententia affirmat, Deum rerum sub
conditione, etiam nunquam ponendarum, certam
& omnino infallibilem habere scientiam, nec nosse
tantum quid in circumstantiis, in quibus est de fa-
cto collocanda, faciet humana voluntas, sed quid in
quibuscunque circumstantiis factura esset, si in iis
poneretur, vel si talia & talia auxilia ad operandum
sibi concessa haberet, esto nunquam de facto in
circumstantiis illis collocanda sit, aut ejusmodi auxi-
lia habitura.

VI.

*Auctores no-
stri, qui sci-
entiam condi-
tionatam in
Deo statuen-
dam affir-
mant.*

Hanc sententiam tenent auctores nostri omnes,
& tanquam positionem certissimam defendunt. In-
primis eam tradidit Molina 1. p. q. 14. a. 13. disp. 17.
mirèque hanc opinionem illustravit. Eandem tenet
Bellarminus To. 4. Controv. 2. de amissione
gratiæ, lib. 2. cap. 17. Valentia hic, q. 14. p. 5. q. 2.
Suarez Proleg. 2. de Gratia, cap. 1. num. 7. Fonseca
lib. 6. Metap. cap. 11. q. 4. sect. 8. Lessius de Auxil.
cap. 19. Valq. 1. p. d. 67. Erice hic, d. 7. Hurtado,
d. 9. de Anima, sect. ultimâ. Tannerus 1. p. d. 2.
q. 8. dub. 5. num. 11. Granada hic, tract. 5. d. 2.
sect. 2. Ruiz d. 61. usque ad 80. Arriaga 1. p. d. 21.
sect. 2. Arrubal, Moncaus, Meratius, P. Vekenus
hic, Disp. 19. cap. primo, & plurimi, quos brevi-
tatis causâ omitto.

VII.

*Auctores alii
Scientiam
hæc mediam
in Deo ad-
mittentes.*

Ex aliis verò, eruditissimi quique viri hanc ean-
dem opinionem nervosè defendunt: Stapletonus in
Antidoto in cap. 11. Matthæi, & in cap. nonum
Epistolæ ad Romanos, not. 2. Mascarenas Episcopus
Algarb. de auxil. d. 2. p. 3. Malderus Episcopus
Antuerpiensis, 1. 2. q. 111. a. 3. dub. 10. memb. 3.
Gamachus 1. p. q. 23. cap. 3. Lorca, Curiel, &
alii. His ex nobili Scotistarum Schola accesserunt
Faber de Prædestinatione Disp. 65. cap. 2. & Hugo
Cavellus in 2. Dist. 37. q. 2. num. 13. asserens hoc
esse de mente Doctoris subtilis.

VIII.

*Paucissimi
post ortam
hanc contra-
versiam,
Scientiam
mediam non
admittunt.*

Imò, ut loco citato ostendit Suarez, paucissimi
post ortam hanc controversiam scripserunt aucto-
res, etiam ex Academiis, & aliis Religionibus,
qui hanc nostram sententiam non sint amplexi.
Hoc quoque ex professo luculenter ostendit P. Di-
dacus Bæza To. 3. in Evang. lib. 12. cap. 16. §. 35.
Solum noto cum Suarez, num. 9. quidquid jam ve-
lit recentiores Thomistæ, antiquiores nostram
sententiam fuisse amplexos: unde Soto lib. 3. Sum-
mularum cap. 8. lect. 3. hanc doctrinam ponit tan-
quam illo tempore omnino certam, & extra omnem
Controversiam. Imò tandem Alvarez difficul-

tate pressus, in hanc sententiam vel invitus rela-
bitur.

SECTIO SECUNDA.

Ostenditur, Deum cognoscere futura conditionata.

ANTEQUAM hanc nostram de Scientiâ condi-
tionatâ sententiam probemus: Notandum
cum Suario num. 6. aliud esse, ponere in Deo de-
cretum liberum conditionatum *objectivè*, aliud ponere
illud in Deo quasi *subjectivè*, quantumcunque
hæc duo ab adversariis confundi videantur, cum ta-
men sint diversissima. Primum ergo nihil aliud di-
cit, quam quòd Deus sibi repræsentet quid volun-
tas creata esset actura, si cum omnibus requisitis
ad agendum in talibus vel talibus circumstantiis po-
neretur, & consequenter, saltem implicite in hoc
objecto involvitur decretum Dei, cum sit unum ex
requisitis, non tamen propterea sequitur de facto
esse in Deo hujusmodi decretum conditionatum,
sed solum novit Deus quid faceret voluntas creata,
si ipse haberet hoc decretum, & in ea essent reli-
qua ad agendum necessaria.

Quòd verò ad scientiam conditionatam non re-
quiratur decretum, etiam conditionatum, actu po-
situm, patet exemplo deducto ex creatis: potest
enim quis habere hoc iudicium, si Petrus à Rege
vel Principe petierit tale officium, vel beneficium,
Princeps id ei concedet; imò Deus hoc videre po-
test esse verum, & tamen potuit Rex vel de Petro,
vel de officio illo, aut beneficio nunquam cogi-
tasse, & consequenter nec unquam habuisse de-
cretum aliquod, vel voluntatem conditionatam circa
officium hoc vel beneficium ei dandum.

Unde, quidquid dicant adversarii, nihil minùs
asserimus, quam conversionem peccatoris prævi-
deri sine decreto aliquo Dei, aut independentè à
gratiâ: dicimus enim non prævideri effectum ullum
etiam conditionatè futurum, nisi dependentè ab
omnibus suis causis, non quidem actu positis, sed
sub conditione ponendis, ut proximè declaratum
est exemplo donationis officii, quæ non prævide-
tur nisi dependentè à petitione non positâ, sed
conditionatè ponendâ. Sicut etiam dicunt adver-
sarii prævideri consensum futurum, si detur præde-
terminatio, dependentè tamen ab eâ, non positâ,
sed conditionatè ponendâ.

Probatur itaque nostra sententia, primò ex Scri-
ptura, in qua nihil frequentius quam Deum hujus-
modi futura conditionata cognoscere; quæ Scri-
pturæ loca videri fusè possunt in Suario lib. 2. de
Scientiâ conditionatâ cap. 1. & fusius To. 1. de
Gratia, Proleg. 3. cap. 2. Valquez loco citato,
Ericè Disp. 6. cap. 2. ubi quatuordecim testimonia
Scripturæ ponit, & passim in nostris auctoribus.
Ego unum tantum vel alterum obiter adscribam.

Primus itaque locus est ille Matthæi 11. v. 22. &
Lucæ 10. v. 13. ubi reprehendens Christus civitates
illas, ait: *Va tibi Corozain, va tibi Bethsaida; quia si
in Tyro & Sidone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt
in vobis, olim in cilicio & cinere penitentiam egissent.*
En prædixit Christus quid viri harum civitatum
fecissent, si talia apud eos facta fuissent miracula,
quæ in Corozain & Bethsaida fuerunt patrata, &
consequenter novit quid facturi sub illâ conditione
fuissent, quæ tamen opera de facto nunquam fue-
runt, sicut nec conditio. Quæ verba non per
exaggera-

I.
*Aliud est,
decretum
conditiona-
tum in Deo
ponere obje-
ctivè, aliud,
quasi subje-
ctivè.*

II.
*Ad Scientiâ
conditiona-
tam non re-
quiritur de-
cretum alicui
positum.*

III.
*Nunquam
sine decreto
Dei videtur
conversionis
peccatoris
facienda.*

IV.
*Sæpe Scri-
ptura ostendit
Deum
cognoscere
futura con-
ditionata.*

V.
*Exprobratio
crovatiarum
Iudeorum
à Christo
facta probat
scientiam
conditiona-
tam.*